

22. september 2016/kpr

Svar på høring over udkast til lovforslag (opfølgning på aftale om styrkede gymnasiale uddannelser) - indsendt af Lederforeningen for VUC

Lederforeningen for VUC takker for muligheden for at afgive svar på høring over udkast til lovforslag (opfølgning på aftale om styrkede gymnasiale uddannelser).

Lederforeningen er meget glad for, at et bredt politisk flertal kort før sommerferien indgik aftale om en gymnasireform med gode og fremadrettede ændringer. Vi har med tilfredshed noteret, at politikerne har faglige ambitioner for hf, og at der lægges op til en markant styrkelse af almindannelsen og fagligheden i uddannelsen. Professionsorienteringen i hf-uddannelsen skal motivere og ruste eleverne bedre til videre uddannelsesvalg, så eleverne får et godt fagligt grundlag for at træffe et afklaret karrierevalg. Vi deler målsætningen om, at et nyt og moderne hf vil føre til fagligt stærkere og mere studiekompetente hf-studenter, som derved får bedre muligheder for at gennemføre en videregående uddannelse. Og vi mener, at det er en god beslutning, at forligspartierne har valgt at opretholde adgangen til de lange videregående uddannelser fra hf.

Vi anbefaler et stærkt og bæredygtigt hf-udbud i hele landet. Vi anbefaler videre, at det nuværende niveau for distribution og udbud af hf-uddannelsen fastholdes, så vi fortsat kan udbyde et varieret fagudbud, der kan indfri reformens intentioner om styrkelse af hf-uddannelsen. Vi er langt hen ad vejen enige i aftalen, som rummer spændende tiltag, og som på væsentlige punkter flugter det udspil VUC-sektoren lancerede i januar 2016.

Når det gælder det konkrete forslag til lov om de gymnasiale uddannelser, har vi en række kommentarer og forslag til forbedringer, som vi håber forligspartierne vil tage med i den videre behandling af lovforslaget, inden det fremsættes til behandling i Folketinget.

Vores konkrete kommentarer er følgende:

Årskarakterer i fag, der indgår i de to faggrupper

- I høringsbrevet, som er sendt ud sammen med lovforslaget, opfordres høringsparterne til at anføre overvejelser i relation til forslaget i § 46 stk. 2 om indførelse af årskarakterer i de fag, som indgår i de to faggrupper. Lederforeningen fraråder, at der indføres årskarakter i hf, og vi har svært ved at se, hvordan indførelsen af særfaglige prøver flugter med intentionerne om at styrke fagligheden i hf. Vi mener samtidig, at lovforslaget vil udhule de to faggruppers tværfaglige indhold.

Årskarakterer rimer ikke med det særlige læringsmiljø, som kendetegner hf. Og rigtig mange hf'ere fremhæver netop dét som en kvalitet ved uddannelsen, da det er med til at skabe et læringsmiljø, der rummer elevernes mangfoldighed og giver plads til faglig udvikling fremfor det karakterpres, som mange unge oplever i dag.

Lige nu gennemfører flere gymnasier forsøg med karakterfrie klasser, og de har gode erfaringer med det. Karakterfrie klasser kan være med til at mindske elevernes skæve fokus på karakterer og overfladisk performance og være med til at styrke deres lyst og

motivation til reelt at lære. Forsøg med karakterfritagelse er en del af den politiske aftale bag reformen, og forsøg skal blandt andet bruges for at styrke den fremadrettede evaluering af eleverne. Lederforeningen er enig i nødvendigheden af at styrke den formative evaluering af eleven, men vi kan ikke på nogen måde acceptere, at der indføres årskarakterer på hf, fordi der nu skal være en særfaglig prøve i et af fagene i hver faggruppe.

Ifølge den politiske aftale ændres prøveformen i begge faggrupper, så et fag udtrækkes til prøve, men aftalen rummer, så vidt vi kan se, ikke beslutning om at indføre årskarakterer i alle fag i faggrupperne. Vi mener, at det må være muligt at beskrive en ny prøveform, som både indeholder en særfaglig prøve i et fag efter udtræk og en vurdering af det tværfaglige element i faggrupperne.

Lederforeningen for VUC har sammen med GL og Danske Gymnasier udarbejdet et konkret forslag til, hvordan vi fremover fastholder tværfagligheden i de to faggrupper – uden at behøve at tvinge indførelse af årskarakterer i hf igennem. Forslaget er vedlagt dette høringssvar. Vi mener, at man uden problemer kan gennemføre en vurdering af elevens konkrete kompetencer på anden vis. Det kan fx handle om, at eleven udarbejder en intern skriftlig opgave på tværs af de tre fag. En intern skriftlig opgave vil samtidig bidrage til at styrke elevernes skriftlige kompetencer.

Når det gælder optag på videregående uddannelse, har det ikke hidtil været et problem, at hf-studenten har én karakter i hver faggruppe. Vi kan ikke se, at reglerne om optagelse på videregående uddannelse er ændret, så det fremover er påkrævet at have særfaglige karakterer i alle fag i faggrupperne.

Vi opfordrer derfor forligspartierne til at finde en løsning, som både tilgodeser ønsket om en særfaglig prøve i et fag efter udtræk, og som understøtter det faglige samspil mellem fagene i faggrupperne, blandt andet også fordi kultur- og samfundsfaggruppen spiller en vigtig rolle i realiseringen af nye elementer i formålsformuleringen om at forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Organisering og indhold i den toårige hf

- I § 38 beskrives meget detaljeret i hvilke semestre, der skal undervises i hvilke fag og faggrupper. Lederforeningen anbefaler generelt en større frihed til at tilrettelægge uddannelsen, så den kan tilpasses lokale forhold. Vi er meget tilfredse med den semesterstruktur, som lovforslaget lægger op til. En sådan struktur er pædagogisk god, da den kan bidrage til at styrke elevernes motivation og oplevelse af at lykkes og opnå resultater i uddannelsen. Der bør naturligvis også være krav om faglig progression i fag og niveauer i uddannelsen.

Men vi mener, at den detaljstyring som lovforslaget lægger op til i § 38 er uhensigtsmæssig. Den er med til at sætte begrænsninger op i forhold til at sikre et uddannelses-tilbud, som også vil være bæredygtigt i de mere tyndtbefolkede egne af landet, hvor de mindre VUC'er fx har gode erfaringer med at samlæse fag på tværs af toårigt hf og hf-enkeltfag og dermed sikre et bredere fagudbud til borgerne i området. Detailstyringen hæmmer generelt fleksibiliteten i hf-udbuddet, og den trækker heller ikke i til-

strækkelig grad på de mange vellykkede erfaringer VUC'erne har med fx komprimerede tilrettelæggelser, som blandt andet fører til øget gennemførelse.

- Vi anbefaler blandt andet:
  - At det skal være en mulighed, men ikke et krav, at mindst et fag afsluttes efter 1. semester, jf. *bemærkningerne til § 38 side 58*, af hensyn til at sikre eleverne en god start på deres uddannelsesforløb. 1. semester indeholder desuden en intern evaluering af elevernes kompetenceudvikling i matematik, dansk og engelsk, så elevernes standpunkt og læringsudbytte i tre centrale fag bliver evalueret under alle omstændigheder.
  - At der ikke er krav om, at kultur- og samfundsfaggruppen skal afsluttes i tredje semester, således at faggruppen fx også kan afsluttes efter 2. semester, dels fordi det giver bedre muligheder for at tilrettelægge de udvidede fagpakker, dels på grund af gode erfaringer med komprimerede forløb.
  - At der ikke er krav om, at fagpakker skal strækkes over to semestre, jf. *§ 38, stk. 2*. I en almindelig fagpakke på 200 timer kan det i en semesteropbygget uddannelse fx give endog meget god mening at samle fagpakkefagene i 4. semester og dermed skabe bedre rammer for samarbejdet i fagpakken, for professionsretningen af fagene og for afviklingen af praktikperioden. Desuden kan det give 4. semester en god faglig tyngde. At strække fagpakker på 200 timer over 2 semestre udhuler også den grundlæggende ide om semesteropbygningen af uddannelsen og udfordrer mindre skoler, der kan være nødt til at samle flere elever på fx et tysk C-hold for at kunne oprette faget.
  - At det skal være muligt for elever på den toårige hf at få en fagpakke med et A-niveau mere end det, lovforslaget lægger op til, jf. *§ 37, stk. 2*. Fx vil det give god mening at udbyde engelsk A/historie A og relevant fag på B-niveau i en fagpakke, når eleverne skal fungere som borgere i en global verden, jf. formålsformuleringen.

De udvidede fagpakker

- Når det gælder de udvidede fagpakker, jf. *§ 33, stk. 4*, gør den beskrevne struktur det meget vanskeligt at tilrettelægge en udvidet fagpakke med et acceptabelt timetal i 3. og 4. semester. Den udvidede fagpakke rummer 1.705 timer plus 250 timers undervisningstid, i alt 1.955 timers undervisningstid. Den toårige uddannelse til almen studentereksamen (studenterkursus) rummer 1.845 timers undervisningstid og overstiger normalt ikke 1.895 timers undervisningstid, jf. *§ 19 stk. 7*. Samtidig tilrettelægges studenterkursus over to år, mens den udvidede fagpakke først vælges i slutningen af 1.hf. Det undrer os, at kravene til den udvidede fagpakke på hf således bliver meget større end kravene på studenterkursus, og vi kan ikke se, at det er i overensstemmelse med den politiske aftale, hvor det på side 35 fremgår, at "De udvidede fagpakker skal rumme en samlet uddannelsesetid på 1875 timer".

Efter vores opfattelse vil det være muligt at tilrettelægge et hf-forløb med en udvidet fagpakke på 1.875 timer og opnå en jævn fordeling af timerne over alle fire semestre. Mankoen på 80 timer kan fx findes ved i 3. og 4. semester at integrere projekt- og praktikforløbet samt dele af 80 timers-puljen i den udvidede fagpakkes undervisningstid.

Samtidig anbefaler vi, at der åbnes for, at skolerne kan tilrettelægge en fagpakke med start i andet semester, blandt andet i de tilfælde, hvor skolen udbyder en udvidet fagpakke til målrettede og afklarede elever.

Endelig går vi ud fra, at det eksamensresultat, som en elev opnår med en hf-eksamen med en udvidet fagpakke, udregnes på baggrund af alle de fag og niveauer, der indgår i uddannelsesforløbet (også de ekstra A-og B-niveauer).

Den supplerende overbygning

- Vi noterer med tilfredshed, at den supplerende overbygning tænkes ind i både gsk- og hf-enkeltfagsregi og glæder os til at løfte opgaven med de universitetsrettede forløb både for hf-studerende og for eux-eleverne. Vi vil gerne opfordre forligspartierne til at sikre bedre rammer for tilrettelæggelse af det supplerende overbygningsforløb, jf. § 41, stk. 4, som vil være påkrævet, hvis en hf-student med en fagpakke uden overbygning ønsker at opnå adgang til en universitetsbacheloruddannelse. En supplerende overbygning skal bestå af 250 timer og vil være et forløb af op til et halvt års varighed, som hf'eren gennemfører efter sin hf-eksamen.

Vi mener, at det fx bør være muligt for de elever, som har valgt en fagpakke uden overbygning og som undervejs i hf-forløbet finder ud af, at de vil gå universitetsvejen, at gennemføre det supplerende overbygningsforløb dels i 4. semester og dels umiddelbart efter hf-eksamen i juli og august, så hf'eren bliver klar til studiestart 1. september. Derved spares udgifter til SU. Vi ser for os, at de 250 timer fx deles op, så eleven følger 125 timer parallelt med de øvrige timer i 4. semester og gennemfører de resterende 125 timer i juli og august. Tilsvarende mener vi, at de skoler, der tilrettelægger overbygningen over et halvt år i hf-enkeltfagsregi skal have mulighed for at tilbyde kurserne et relevant C-niveau-fag sammen med de andre løft, fx i et overbygningsforløb med matematik A, kemi B og fysik C.

Behovet for at kunne tilrettelægge uddannelsen fleksibelt og efter lokale forhold angår altså både det toårige forløb - med og uden overbygning - og det supplerende overbygningsforløb.

Samlæsning

- Vi noterer med tilfredshed, at lovforslaget lægger op til større frihedsgrader når det gælder samlæsning af fag og hold, jf. § 31 og bemærkningerne hertil. Gode muligheder for at samlæse fag og hold på toårigt hf med fag og hold på hf-enkeltfag er en præmis for at kunne levere et varieret og alsidigt udbud lokalt og regionalt. Dette giver også mindre VUC'er mulighed for at tilrettelægge et bedre og mere fleksibelt hf-tilbud, både når det gælder toårigt hf, hf-enkeltfag, de udvidede fagpakker og den supplerende overbygning.

Projekt- og praktikforløb

- I § 36 beskrives som noget nyt i hf-uddannelsen projekt- og praktikforløb. Lederforeringen er tilfreds med, at lovforslaget lægger op til, at de nye projekt- og praktikforløb skal bruges til faglig fordybelse og dermed er med til øge timerammen i de fag, der indgår. Vi er ligeledes glade for, at der er lagt op til forholdsvis frie rammer for, hvor praktikforløbene vil kunne afvikles.

Efter vores opfattelse bør der afsættes ressourcer til at udvikle og koordinere projekt- og praktikforløbene, da dette nye element i uddannelsen er nyt og vil kræve ekstra ressourcer. Vi anbefaler ligeledes, at det fremgår af eksamensbeviset, hvilke projekt- og praktikforløb eleven har deltaget i for at fremme den seriøsitet og betydning, som projekt- og praktikforløbene tildeles i reformen.

Forhold i hf-enkeltfag

- Efter vores mening mangler der en paragraf, som supplerer den overordnede formålsbestemmelse og beskriver hf-enkeltfags selvstændige profil på samme måde som § 3, § 4, § 5 og § 6 supplerer formålsbestemmelserne for htx, hhx, stx og toårigt hf. Der findes allerede en supplerende formålsbeskrivelse for hf-enkeltfag i § 4 i den gældende hf-lov, og en sådan bør også findes i den nye lov af hensyn til den ligeværdighed mellem de gymnasiale uddannelser, som søges fremmet med lovforslaget.
- Ifølge lovforslagets § 41, stk. 3 skal det ikke længere være muligt at lade de to faggrupper indgå i en fuld højere forberedelseseksamen. Derimod skal enkeltfagskursister følge fagene i faggrupperne som enkeltfag. Lederforeningen stiller sig helt uforstående overfor denne begrænsning i hf-enkeltfagsuddannelsen, og vi kan ikke læse en sådan begrænsning i den politiske aftale bag reformen. Efter vores opfattelse er der ingen rationelle begrundelser for at nægte en hf-enkeltfagskursist mulighed for at følge de to faggrupper og lade dem indgå i en fuld højere forberedelseseksamen. I dag udbyder flere VUC'er de to faggrupper til enkeltfagskursister. Tilbuddet er godt, blandt andet fordi det sikrer disse kursister et naturligt flerfagligt element i deres uddannelse, men også fordi samspillet mellem toårigt hf og hf-enkeltfag fungerer uproblematisk, samtidig med at det er med til at sikre mindre skoler i udkantssområderne et fleksibelt enkeltfagsudbud til gavn for kursister og samfund.

Også for enkeltfagskursister spiller kultur- og samfundsfaggruppen en vigtig rolle i realiseringen af nye elementer i formålsformuleringen om at forberede kursisterne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Ved at give enkeltfagskursister mulighed for at følge en faggruppe spares endvidere midler til afholdelse af prøver, eftersom kursisten skal aflægge en prøve frem for tre prøver.

I lyset af lovforslagets intention om at give skolerne større frihedsgrader når det gælder samlæsning, jf. § 31 og bemærkningerne hertil, kan vi kun opfordre forligspartierne til at fjerne ovennævnte unødige barriere for at kunne udbyde et fagligt stærkt og relevant fagtilbud på hf-enkeltfag – i hele landet. Det bør være op til det enkelte VUC, om det vil udbyde en faggruppe eller ej.

Hvis en hf-enkeltfagskursist gennemfører en eller begge faggrupper, bør kravet om et skriftligt eksamensprojekt bortfalde for denne kursist, jf. også vores kommentarer ovenfor til § 46, stk. 2, hvor vi foreslår en intern skriftlig opgave på tværs af de tre fag i en faggruppe. En sådan intern opgave kan afløse eksamensprojektet, hvorved der igen spares tid og ressourcer.

- I § 17 beskrives optagelseskravene til gymnasial enkeltfagsundervisning. Lederforeningen har i brev af 5. juli 2016 til ministeren og ordførerne gjort opmærksom på, at vi finder det uheldigt, at gymnasieforliget og nu lovforslaget fastholder det nuværende krav om, at ansøgere tidligst kan optages et år efter at de har forladt 10. klasse, når der samtidig åbnes for at ansøgere kan optages direkte fra 9. klasse på toårigt hf.

Et krav om at ansøgere (fortsat) skal have været ude af skolesystemet et år, inden de kan optages på hf-enkeltfag, udgør en barriere for forholdsvis få ansøgere, og kravet vil forlænge deres uddannelsesforløb unødigt. Ved at åbne for at ansøgere kan optages på hf-enkeltfag efter 10. klasse vil også de elever, der ikke har kunnet finde sig til rette på deres valgte ungdomsuddannelse, og de elever, der dumper på deres første semester eller som klarer sig under forventning i screeningerne, kunne komme videre med deres uddannelse uden at skulle vente et halvt år. Alternativt anbefaler vi derfor, at man som minimum kan optages på hf-enkeltfag et halvt år efter 10. klasse.

Intet taler for at adgang fra 10. klasse vil udfordre sondringen mellem ungdomsuddannelser og voksenundervisning væsentligt. Ifølge VUC-sektorens årsrapport fra 2015 udgør gruppen af kursister under 20 år 10 procent af kursisterne på hf-enkeltfag, mens 90 procent af kursisterne på hf-enkeltfag er over 20 år. Hf-enkeltfag er, på trods af et mindre antal unge under 20 år, et tilbud til voksne.

Vi har i øvrigt bemærket, at ansøgere ifølge lovforslaget kan søge optagelse på den toårige uddannelse til almen studentereksamen direkte efter 10. klasse. Denne uddannelse er målrettet unge og voksne med interesse for viden, fordybelse, perspektivering og abstraktion, jf. § 2, stk. 3. Hf-enkeltfag er beskrevet med de samme karakteristika, jf. § 2, stk. 4. Efter vores opfattelse bør der af hensyn til ligestillingen mellem uddannelserne gælde de samme optagelseskrav på hf-enkeltfag som på den toårige uddannelse til almen studentereksamen.

- Med lovforslagets § 47 lægges der op til, at idræt eller et af de kunstneriske fag bliver obligatorisk fag, hvis en kursist ønsker at sammenstykke hf-enkeltfag til en fuld højere forberedelseseksamen. Efter de gældende regler om deltagerbetaling skal en kursist betale 1.100 kr. for idræt eller et kunstnerisk fag, mens de øvrige obligatoriske fag og faggrupper koster 450 kr. pr. fag/faggruppe, jf. bekendtgørelse om den almindelige og forhøjede deltagerbetaling ved almen voksenuddannelse og almengymnasiale uddannelser.

En sådan prisforskel på obligatoriske fag er ikke rimelig og også uforklarlig, samtidig med at den giver administrativt merarbejde. Efter vores mening bør alle fag, der er obligatoriske i en fuld højere forberedelseseksamen, fortsat koste 450 kr., og vi opfordrer forligspartierne til at sikre dette.

Merit

- Vi er meget tilfredse med, at lovforslaget lægger op til en videreførelse af reglerne om merit, jf. § 18 i lovforslaget, herunder mulighed for merit ved substitution. Efter vores opfattelse bør alle de fag, som en elev har læst på en vilkårlig anden ungdomsuddannelse, kunne give merit i sammenstykningsen af hf-enkeltfag til en fuld højere forberedelseseksamen for at minimere spildtid og ressourcer.

Gymnasial supplerer

- Vi er glade for, at reformen viderefører muligheden for gymnasial supplerer, jf. § 54, for de studenter, der skal opfylde et specifikt adgangskrav for at blive optaget på en konkret uddannelse, uagtet at reformen lægger op til en større målretning af uddannelserne, hvorved anvendelsen af gymnasial supplerer formodentlig vil dale på sigt. Vi er enige i lovforslaget om, at studenter som supplerer et fag eller et niveau på gymnasial supplerer eller anden enkeltfagsundervisning, får genberegnet det adgangsgivende eksamensresultat, men vi er uenige i, at prøveresultaterne kun kan reducere eksamensresultatet.

Vi mener, at prøveresultater også bør kunne føre til et højere eksamensresultat. Dette er specielt vigtigt for hf'ere, som med en hf-eksamen uden overbygning er nødt til at supplere for at få adgang til en universitetsbachelor. Disse hf'ere vil ikke være ligestillet med hf'ere med en udvidet fagpakke, og denne forskelsbehandling er ikke rimelig.

Ud over ovenstående har lederforeningen en række generelle kommentarer:

- Foreningen finder det stærkt bekymrende, at reformen finansieres ved en ændring af tælledagen, jf. pkt. 3 om Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige (side 76). På VUC vil en del af de elever, der optages på hf, være elever der ikke kommer direkte fra grundskolen, og sådanne elever har et større frafald i begyndelsen af uddannelsen. VUC'erne vil derfor blive ekstra hårdt ramt af en flytning af tælledagen. Vi tager forudsætningen om en udgiftsneutral reform til efterretning, men vi finder det tidsmæssige sammenfald med forholdsvist voldsomme besparelser på uddannelsesområdet og ændring af tælledagen meget kritisabelt.
- Der bør tilføres ekstra målrettede midler til kompetenceudvikling af lærere og ledere i en overgangsperiode, ligesom der bør afsættes midler til forsøgs- og udviklingsarbejde for at understøtte implementeringen af reformen. En så gennemgribende reform dels på det organisatoriske niveau, men også for de enkelte fag, valgfag og fagpakker bør ledsages af målrettede midler, der kan støtte op om reformen og medvirke til at sikre, at den kommer godt i gang. Lederforeningen deltager gerne i videre dialog med ministeriet om, hvordan sådanne målrettede midler kan anvendes mest hensigtsmæssigt til gavn for alle involverede.
- Det fremgår ikke eksplicit af lovforslaget, hvordan overbygningen på en hf-eksamen eller en højere forberedelseksamen, jf. § 41, stk. 4, skal finansieres. Vi forudsætter, at overbygningen finansieres med hf-enkeltfagstaxametret.
- Efter vores mening skal timepuljen på 80 timer, jf. § 33, stk. 5, anvendes til kollektive tiltag, da alt andet vil være meget udgiftsdrivende.
- Ifølge den politiske aftale kan dele af timepuljen bruges til et ekstra valgfag, jf. side 29 i aftalen. Det forstår vi således, at hvis skolen vælger at udbyde to nye fag på henholdsvis B- og C-niveau, § 37, stk. 2, i lovforslaget, fx tysk B/fysik B og et C-niveaufag, kan skolen bruge timer af timepuljen, så elevens frie valgfag også kan være på B-niveau.
- Der bør tydeliggøres, at der er forskel på frafald og omvalg, og fremadrettet må det sikres, at omvalg ikke registreres som frafald – heller ikke til hf-enkeltfag.

- Vi mener, at kravet i § 8 stk. 3 og § 9 stk. 3 om, at ansøgeren skal have modtaget prøveforberedende undervisning i 2. fremmedsprog i 5.-9. klasse for at få retskrav på optagelse, skal fraviges for ordblinde elever. Mange ordblinde har ikke 2. fremmedsprog, hvilket giver god mening, da ordblindhed ofte har sammenhæng med generelle udfordringer i forhold til sproglige delkompetencer. Efter vores opfattelse bør et krav om 2. fremmedsprog ikke være en barriere for ordblinde i forhold til at opnå retskrav på optagelse.
- Vi anbefaler generelt en gennemgribende gennemgang af hele prøve- og eksamensområdet, herunder at der ses på ressourceforbruget, der medgår til afholdelse af prøver og eksamener.
- I øvrigt har vi følgende synspunkter på evaluering og prøve:
  - At evaluerings- og prøveformerne skal tilpasses målgruppen, og at prøverne så vidt muligt ses som en del af læringsforløbet og understøtter dette.
  - At anvendelsesorientering/innovation skal afspejles i prøverne, som bør have fokus på produktion fremfor reproduktion.
  - At prøveformerne bør minimere risikoen for snyd.
  - At inddrage brugen af porteføljeeksamen i højere grad. Brugen af porteføljeeksamen fremmer refleksion over egne produkter og egen læring, og projekt/- og praktikforløb kan med fordel inddrages i arbejdet med porteføljer.
  - At antallet af 24-minutters-prøver minimeres, da de i høj grad lægger op til reproduktion og paratviden.
- Lovforslaget nævner ikke virtuel undervisning. Lederforeningen anbefaler, at de nuværende rammer for virtuel undervisning videreføres.
- Når det gælder overgangsordninger for hf-enkeltfag, jf. § 75, stk. 5, så anbefaler vi en overgangsordning på tre år.

Vi glæder os til at bidrage til implementeringen af den nye hf-uddannelse, og håber på yderligere dialog med ministeren og ministeriet om mange af de nye elementer og udviklingen heraf.

Vi deltager meget gerne i udviklingsarbejde om fx udvikling af en centralt stillet prøve, jf. § 11, en standardiseret vurdering af ansøgers faglige, sociale og personlige forudsætninger, jf. § 12, og udvikling af en vurdering af ansøgers faglige kvalifikationer og forudsætninger i øvrigt, jf. § 17, i lovforslaget. VUC'erne har stor erfaring med at optage personer, der ikke kommer direkte fra 10. klasse, jf. også vores erfaring med at optage kursister på hf-enkeltfag. Vi deler gerne vores viden og erfaringer med ministeriet og andre interessenter om, hvordan vurderingsprocesser kan tilrettelægges hensigtsmæssigt, og hvad indhold og dokumentationskrav i standardiserede vurderinger kan være.

Med venlig hilsen

Verner Rylander-Hansen
Formand for Lederforeningen for VUC